

Використання автоматизованих електронних систем під час розслідування злочинів, пов'язаних із знищенням, підробкою або заміною номерів вузлів та агрегатів транспортного засобу

Павленко С.О., кандидат юридичних наук, науковий співробітник відділу організації науково-дослідної роботи НАВС

Севрук В.Г., кандидат юридичних наук, науковий співробітник відділу організації науково-дослідної роботи НАВС

В Експертній службі МВС України створена автоматизована інформаційно-пошукова система «Автоексперт», яка налічує понад 16 млн. записів.

Основним завданням АПС «Автоексперт» є ведення повного обліку транспортних засобів, які проходять експертний огляд (дослідження, експертизу) працівниками Експертної служби МВС України при їх реєстрації, перереєстрації, знятті з обліку у ПЕРЕР ДАІ та формуванні бази даних транспортних засобів зі зміненими ідентифікаційними позначеннями. На сьогодні АПС «Автоексперт» працює локально на окремому робочому місці експерта. У той же час, ефективна робота АПС «Автоексперт» не можлива без наявності сучасних каналів зв'язку для обміну інформацією між регіональними підрозділами та ДНДЕКЦ МВС (центральної сервер). Для її ефективної роботи необхідно підключення до Єдиної цифрової відомчої телекомунікаційної мережі робочих місць експертів з обслуговування регіональних ПЕРЕР ДАІ.

АПС «Автоексперт» виконує два основні завдання: – ведення повного обліку транспортних засобів, які проходять експертний огляд (дослідження, експертизу) працівниками Експертної служби МВС України при їх реєстрації, перереєстрації та знятті з обліку у ПЕРЕР ДАІ .

Формування бази даних ТЗ зі зміненими ідентифікаційними позначеннями у свою чергу дозволяє: вести реєстри ТЗ зі зміненими номерами агрегатів за маркою, моделі, роком випуску з метою виділення найбільш характерних способів змін для конкретних моделей ТЗ; вести окремі реєстри таких ТЗ з перспективою подальшого їх спеціального маркування: безномерних, до та після проведення ремонтно-зварювальних та відновлювальних робіт; з заводськими дефектами; вести історію «хвороби» автомобіля, з метою унеможливлення підміни одного транспортного засобу на автомобіль зі зміненим номером; перевіряти за базою автомобілів, що були зняті з обліку в одній області і, які в подальшому представлені на реєстрацію в інший регіон; відстежувати автомобілі-двійники; проводити пошук за даною базою за одним реквізитом ТЗ або будь-якою їх комбінацією на предмет раніше проведеного дослідження; готувати статистичний аналіз відносно форм, методів підробок ідентифікаційних позначень; вести колекцію зображень номерних позначень з деталізацією індивідуальних ознак для ідентифікації автомобіля [1, с. 40-41].

Важливим у протидії правоохоронних органів незаконному заволодінню автотранспортними засобами є розробка та впровадження в діяльність державних структур автоматизованих інформаційних систем. Успішно розроблено та запроваджено в практичну діяльність автоматизована інформаційна система «Інтегрований національний банк даних про транспортні засоби». Зазначена система за низкою своїх показників розроблена на рівні кращих закордонних систем, відповідає міжнародним стандартам та інтегрується з іншими аналогічними системами країн Європи, Азії та Америки. В ній об'єднано сім функціонально пов'язаних між собою автоматизованих інформаційно-пошукових підсистем («Національний банк даних - «Автомобіль», «Угон», «Угон – СНД», «Документ», «Номерний знак», «Штрафмайданчик», «Пересувний об'єкт»), які реалізують замкнутий цикл діяльності підрозділів органів внутрішніх справ за такою послідовністю: збір, накопичення, систематизація, аналіз інформації по кримінальним базам даних; обробка запитів і видача інформації про:

- зареєстровані транспортні засоби та їх власників, транспортні засоби, власниками яких є члени організованих злочинних угруповань, кримінальні авторитети,

- про викрадені в Україні, країнах СНД та інших країнах світу транспортні засоби,

- про викрадені і втрачені номерні знаки, реєстраційні документи та посвідчення водія,

- про знаходження автотранспортних засобів на штрафмайданчиках; опрацювання та видача статистичної інформації у вигляді звіту чи окремих цифрових даних.

До Інтегрованого національного банку даних мають безпосередній доступ підрозділи ДАІ, оперативних підрозділів органів внутрішніх справ, Національного бюро Інтерполу в Україні, Державної податкової адміністрації, Державної митної служби, Служби безпеки України і т. ін.

Інформацією автоматизованої інформаційної системи «Інтегрований національний банк даних (ІНБД) про транспортні засоби» можуть користуватися (за відповідними запитами до МВС України) також Прокуратура, зацікавлені міністерства України (Держкомкордон, Держкомстат, МНС, Міноборони, Мінекобезпеки, Мінтранс, Мінюст України), заводи-виробники транспортних засобів та запасних частин, торговельні організації по реалізації автомобілів тощо.

Джерелами первинної інформації (перший рівень), що надсилається щоденно каналами електронної пошти до баз даних Управління ДАІ ГУМВС України в областях, є: районні (міжрайонні) реєстраційно-екзаменаційні підрозділи ДАІ, районні відділи (відділення) внутрішніх справ та ДАІ, підрозділи дорожньо-патрульної служби.

В УДАІ (ВДАІ) ГУМВС України в областях (другий рівень) збирається і накопичується інформація з районного рівня, ведуться обласні бази даних транспортних засобів та їх власників, викрадених в

Україні та за кордоном транспортних засобів, викрадених чи загублених реєстраційних документів та посвідчень водія, відомостей про дорожньо-транспортні пригоди і порушення Правил дорожнього руху, стан доріг та їх обладнання. Інформація, яка передається до автоматизованої інформаційної системи Інтегрований національний банк даних (ІНБД) про транспортні засоби» з обласних баз даних, конвертується у відповідний формат даних ІНБД, та електронною поштою виділеними каналами зв'язку передається до УДАІ МВС України (державний рівень) [1, с. 42].

Сервер баз даних УДАІ МВС України взаємодіє з метою передачі та прийому даних з сервером (серверами) Департаменту інформаційних технологій МВС України та Національного центрального бюро Інтерполу в Україні.

Кримінальні бази даних можуть використовуватися для перевірки транспортних засобів, що реєструються, з метою запобігання реєстрації викрадених транспортних засобів чи їх реєстрації за викраденими документами.

Накопичення інформації про викрадені в Україні транспортні засоби здійснюється в автоматизована інформаційно-пошукова система «Угон». Відомості про викрадення транспортних засобів з регіональних баз даних каналами електронної пошти передаються до автоматизованої інформаційної системи «Інтегрований національний банк даних про транспортні засоби» державного рівня, поповнюють її базу даних і розповсюджуються у регіони не пізніше ніж через 30 хв з моменту надходження цієї інформації до чергової частини УДАІ ГУМВС, УМВС України в областях. У разі знаходження викраденого транспортного засобу він знімається з обліку в обласній базі даних і відкоригована інформація каналами електронної пошти передається до автоматизованої інформаційної системи «Інтегрований національний банк даних про транспортні засоби» та тиражується по обласним кримінальним базам даних.

Накопичення інформації про викрадені в країнах СНД та інших країнах світу транспортні засоби здійснюється автоматизованою інформаційною системою «Угон-СНД та Інтерполу». Джерелом інформації є Департамент інформаційних технологій МВС України, який отримує її за відповідними міжнародними каналами. Тиражування інформації по всім УДАІ ГУ-УМВС України здійснюється аналогічно розповсюдженню даних в автоматизованій інформаційній системі «Угон».

Накопичення інформації про викрадені чи загублені реєстраційні документи, посвідчення водія здійснюється автоматизованою інформаційною системою «Документ», а викрадені чи загублені державні номерні знаки - автоматизованою інформаційною системою «Номерний знак». Джерелом первинної інформації для них є дані чергових частин районних Управлінь та відділів внутрішніх справ (при

викраденні) або реєстраційно-екзаменаційні підрозділи ДАІ (при втраті). Поповнення обласного банку даних та Інтегрованого національного банку даних ДАІ державного рівня здійснюється також через канали електронної пошти.

Накопичення інформації про транспортні засоби, що затримані на арештмайданчиках як безхазяйні, за підозрою у підробці номерних агрегатів (двигуна, кузова, шасі, рами), реєстраційних документів чи номерних знаків, за грубі порушення Правил дорожнього руху чи за невідповідність технічного стану автомобіля чинним в Україні нормам здійснюється автоматизованою інформаційною системою «Штрафмайданчик».

Для здійснення зв'язку та з метою отримання за запитами інформації з автоматизованої інформаційної системи «Інтегрований національний банк даних про транспортні засоби» стосовно патрульного автомобіля чи стаціонарного поста ДАІ каналами зв'язку функціонує автоматизована-інформаційна система «Пересувний об'єкт – 2». Патрульний автомобіль ДАІ чи стаціонарний пост ДАІ оснащені мобільним телефоном з клавіатурою, яка дає можливість протягом 10-30 секунд отримати необхідну інформацію. Після обробки запиту по базам даних «Інтегрованого національного банку даних про транспортні засоби» відповідь на запит передається у зворотному напрямі до патрульного автомобіля ДАІ (стаціонарного поста ДАІ). Кожен запит до автоматизованої інформаційної системи «Інтегрований національний банк даних про транспортні засоби» автоматично фіксується у відповідному файлі бази даних із зазначенням тексту запиту, дати і часу його надходження, інформації щодо ініціатора запиту, що уможливило контроль використання службової інформації.

Список використаних джерел:

1. Розслідування злочинів, пов'язаних із знищенням, підробкою або заміною номерів вузлів та агрегатів транспортного засобу [Текст] : метод. рек. / [Чернявський С.С., Брисковська О.М., Вознюк А.А. та ін.]. – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2013. – 88 с.